

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

KOMMISSIE VAN REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H.C. van der Ent, Dordrecht-Centrum; Ds. R. Kok, Soest, Ds. H. van Leeuwen, Driebergen; Ds. D. Slagboom, Katwijk aan Zee; Ds. M.C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; Ds. M. Vlietstra, Bunschoten; A. Beukers, Alphen a.d. Rijn en Joh. van der Lee, Alphen a.d. Rijn.

REDAKTIE:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13, 4231 BP Meerkkerk. Telef. 01837-1357

ADMINISTRATIE

A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a/d Rijn, tel. 01720 - 74202, postrek. 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen a/d Rijn.
Abonnementsprijs f 10,- per jaar. Abonnementsprijs voor de Verenigde Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,25 per mm. Bij kontrakt korting.

MEDITATIE

Die de bruid heeft is de bruidegom.

Joh. 3 : 29a.

Dit is het laatste en tegelijk ook hoogste en diepste getuigenis dat Johannes de Doper van de Heere Jezus gegeven heeft.

Eerst had hij Hem aangewezen als het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt. Daarna had hij verklaard: En ik heb gezien en heb getuigd dat deze de Zoon van God is. Maar bij zijn laatste getuigenis wees hij Hem aan als de Bruidgom van Zijn volk. Die de bruid heeft is de bruidegom.

Er is een treffend verband tussen deze drie getuigenissen. De Heere Jezus is de Zoon van God en daarom kon Hij het Lam van God zijn, want alleen het bloed van Jezus Christus Gods Zoon reinigt van alle zonden. Alleen met Zijn bloed kon Hij de Zijnen vrijkopen. En waartoe kocht Hij hen vrij? Het laatste getuigenis van Johannes de Doper geeft daarop het antwoord. Het volk dat Hij vrijkocht is zijn eigendom en wordt tot Hem in zo nauwe betrekking gesteld als waarin een bruid staat tot haar bruidegom. Hij kocht dat volk vrij om Zijn bruid te zijn. Als we hierover eens stil nadenken komen ons de woorden van ps. 8 te binnen: Wat is de mens dat gij zijner gedenkt en des mensen zoon dat Gij hem bezoekt? Immers, er is geen teerder band op aarde dan de band in een ideaal huwelijk. En dat is dan nog maar een doorstraling een afschaduw van die liefdeband die de Heere en Zijn bruidskerk voor eeuwig verbindt (Efeze 5).

Hierin is de liefde van God tot hoogste openbaring gekomen, om een volk dat in zichzelf schuldig en verwerpelijk is en zwart door dienstbaarheid onder de heersende macht van de zonde, in zulk een verhouding tot de Heere Jezus te stellen. Want die verhouding gaat van God uit. Naar Zijn eeuwig voornemen wilde Hij hen redden van het eeuwig verderf door de Heere Jezus Christus, om hen dan als de bruid van het Lam terug te brengen in Zijn gemeenschap. Hierin is ook de liefde van de Zoon tot openbaring gekomen. Hij heeft die bruid vrijwillig aanvaard uit liefde tot het welbehagen Gods. Maar wat hield dat ontzaglijk veel voor Hem in. Daarvoor moest Hij de heerlijkheid van de Vader verlaten. Hij moest daartoe de menselijke natuur aannemen en in haar plaats boeten voor de zonden en zo alle gerechtigheid vervullen. De bruidsschat was heel hoog. Hij moest die bruid kopen met Zijn dierbaar bloed. En ook daarom moest Hij waarachtig mens worden om met die bruid verenigd te zijn, zoals het hoofd één is met het lichaam. Die innige vereniging had God in de beloften van het oude verbond in uitzicht gesteld. Denk b.v. aan Hosea 2 : 19: „En Ik zal u Mij ondertrouwen in geloof en gij zult de Heere kennen”. Zou Johannes de Doper daaraan niet gedacht hebben toen hij dit getuigenis gaf? Zou hij ook mogelijk gedacht hebben aan ps. 45: „Hoor o dochter en zie en neig uw oor en vergeet uw volk en uws vaders huis”? Hoe gelukkig is dan het volk dat naar die klanken hoort en die tot die bruidsgemeente worden toegebracht.

Johannes was voor deze Bruidgom heen-gegaan als bruidsverwerper. Hij kwam met een ontdekkende indringende prediking: „Bekeer u want het koninkrijk der hemelen is nabij gekomen”. En als vrucht van die

boodschap werd de dodelijke rust van velen opgezegd, die zich schuldig leerden kennen voor God en door schuldbesef getroffen en verslagen, vergeving voor hun zonden en verzoening met God zochten. Die verslagenen had Johannes mogen wijzen op de Heere Jezus. „Zie het Lam Gods dat de zonde der wereld wegneemt.” Hij was naar de Jordaan gekomen waar Johannes optrad, om hen te zoeken en hen tot Zich te trekken. Aan zulken wil Hij Zich openbaren; Hij is gekomen om te zoeken en zalig te maken wat verloren is. Hun ogen worden voor Hem geopend en hun hart wordt voor Hem ontsloten, zo dat ze alles wat buiten Hem is loslaten. Zie dat b.v. aan Andreas en Johannes. Zij werden op Hem gewezen en daar ging zoveel kracht van uit dat ze zelfs Johannes de Doper loslieten. Ze gingen uit naar Hem op Wie ze gewezen waren en Hij wilde hen ontvangen. Ja, zo ontvangt Hij nog zulke missers, zulke zoekers, zulke verslagenen van hart! Zij beleven als Andreas en Johannes een tiende ure die ze nooit meer kunnen vergeten, waarin ze met banden van geloof, hoop en liefde aan de Heere worden verbonden. En die band breekt nooit weer. Lezer, bent u ook zo aan de Heere verbonden geworden?

Het is een band van liefde die aan de Heere bindt. Hij heeft die bruidskerk lief en daarom heeft Hij haar gezocht en Zich aan haar bekend gemaakt. Door de kracht van Zijn liefde ontvlamt wederliefde, die zo kostelijk is, dat ze in de beleving daarvan, vooral in die eerste tijd, die vindenstijd, belijden: Al gaf iemand al het goed van zijn huis voor deze liefde, men zou hem ten enenmale verachten. Wij hebben Hem lief, omdat Hij ons eerst heeft liefgehad.

Uit die liefde ontstaat ook hoop op de Heere dat Hij haar nooit zal begeven of verlaten. En die hoop is gegrond. De Heere waakt over Zijn bruidskerk, ook in deze ontredderde tijd waarin alles op drift is geraakt. Hij bewaart hen als Zijn oogappel; Hij heeft gezegd: „Niemand zal ze uit Mijn hand rukken, noch uit de hand Mijns Vaders die ze Mij gegeven heeft.

Het is vooral ook een band van geloof die de bruidskerk aan de Heere bindt. Zij is zelf arm, in zichzelf heeft zij niets wat God verheerlijkt, zelfs geen geloof, hoop of liefde. Maar zij bezit alles in haar Bruidgom, zij heeft toch deel aan al de heilsgoederen die Hij voor haar heeft verworven en waarin God wordt verheerlijkt. Juist in wegen van armmakende genade maakt Hij bij haar plaats voor Zijn heil, en wanneer ze door Zijn kracht geloof oefenen dan zijn ze vervuld van heilbespiegelingen en belijden ze: Schoon 'k arm ben en ellendig, denkt God aan mij bestendig.

Het geluk van de bruidskerk des Heeren kan eigenlijk niet ten volle onder woorden worden gebracht. Hij geeft haar geheiligde vreugde in de Heere. Sieraad voor as, vreugdeolie voor treurigheid, en het gewaad des lofs voor een benauwde geest. En dat zijn dan nog maar de voorproeven van het volmaakte dat hen wacht als de bruiloft des Lams zal zijn gekomen.

Kent u de voorproeven van dat heil? De Heere in nog werkzaam om verlorenen in zichzelf tot die bruidskerk te vergaderen. Hij zendt nog dienaars die in Zijn Naam moeten waarschuwen: Bekeert u. Zij moeten ook in Zijn Naam nodigen tot dit heil. Neig uw oor en kom tot Mij, hoor en uwe ziel zal leven. Als

Van de administratie

De stroom van betalingen van de abonnementsgelden waarover we in het eerste nummer van deze jaargang schreven is gekomen en zij vloeit nog steeds rijklijk. Daarbij zijn de giften en overbetalingen gelukkig niet achter gebleven, zodat we hiervoor het mooie bedrag van f 8252,- mochten ontvangen. Heel hartelijk dank. Voor de school in Dundas werd een gift van f 50,- ontvangen, terwijl er ook 8 nieuwe abonnees konden worden ingeschreven. Voor dit alles weer heel hartelijk dank.

Adm. Bewaar het Pand: A. Beukers, Toussaintplein 20, 2406 XL Alphen a.d. Rijn, tel. 01720-74202, giro 704350.

Van de redactie

1. **Verontschuldiging.** Geheel buiten ons toedoen is het vorige nummer van ons blad te laat in het bezit van onze abonnees gekomen. Velen hebben daarover opgebeld. We weten dat velen door de late bezorging veel ongerief hebben gehad. Zulke dingen doen aan ons blad geen goed. Al ligt er geen schuld bij redactie en administratie, we willen toch ons excuus aanbieden. Dit is een zaak die naar we hopen in de toekomst niet meer voorkomt.

2. **School voor Dundas en Hamilton.** Te verantwoorden zijn giften van f 50,- van CE, f 25,- van een bezochte te P. en f 100,- van HK te S. Hartelijk dank. In dit nummer staat een advertentie van de school, die in de burgerlijke gemeente Copetown staat. Er worden onderwijzers gevraagd.

3. **Boeken.** Er komen nog bestellingen binnen op de verschillende boeken, die we al eerder genoemd hebben. De bestellingen op het boek met preken van Ds. P. Sneep geven we dadelijk naar de uitgeverij door. Die op de andere boeken hebben we genoteerd. Het boek **De Kerk een wonder** zal D.V. in de maand maart verschijnen. Bestellingen blijven welkom.

B.

u nog vreemd bent aan dat heil roept dan de genade van de Heilige Geest over u in om dat te mogen leren, want:

*Welzalig zij die naar Zijn reine leer
In Hem hun heil hun hoogst geluk
beschouwen.*

Wijlen ds. P. Sneep.

DE DORDTSE LEERREGELS Les 74.

HOOFDSTUK V. Artikel XII.

„Doch zó verre is het van daar, dat deze verzekerdheid der volharding de ware gelovigen hovaardig en vleselijk zorgeloos zou maken, dat zij daarentegen een ware wortel is van nederigheid, kinderlijke vreze, ware Godzaligheid, lijdzaamheid in alle strijd, vurige gebeden standvastigheid in het kruis en in de belijdenis der waarheid, mitsgaders van vaste blijdschap in God; en dat de overdenking van die weldaad hun een prikkel is tot ernstige en gedurige beoefening van dankbaarheid en goede werken; gelijk uit de getuigenissen der Schrift en de voorbeelden der heiligen blijkt.”

Het is de leer der remonstranten, dat de verzekerdheid der volharding de ware gelovigen hovaardig en vleselijk zorgeloos zou maken. We lezen dat in de „Verwerping

der dwalingen" over hoofdstuk V, de volharding der ware gelovigen, namelijk in artikel VI:

„Die leren: Dat de leer van de verzekerdheid der volharding en der zaligheid uit haar eigen aard en natuur een oorkussen des vleses is, en voor de Godvruchtigheid, goede zeden, gebeden en andere heilige oefeningen schadelijk, maar dat het daarentegen prijzelijk is te twijfelen.

Ziehier dus de valse beschuldiging van de remonstranten ten opzichte van de verzekerdheid van de volharding, welke Gods kinderen kennen en beleven.

Die verzachtheid zou dus Gods kinderen hoogmoedig maken en zorgeloos.

En dit doet ons denken aan de vraag van de Katechismus in Zondag 24: „Maar maakt deze leer (het betreft hier de rechtvaardigmaking als daad des geloofs volgens Zondag 23) niet zorgeloze en goddeloze mensen?”

Zou deze vraag ook niet gelden voor de beschuldiging van de remonstranten?

Welnu, dan is het antwoord van onze Heidelberger duidelijk, wanneer we lezen:

„Neen zij; want het is onmogelijk, dat, zo wie Christus door een waarachtig geloof ingeplant is, niet zou voortbrengen vruchten der dankbaarheid.”

Nu zijn er zeer zeker van zulke zorgeloze mensen, die deze leer van de verzekerdheid des geloofs beschouwen als een oorkussen voor het vlees en als schadelijk voor het leven der heiligmaking.

Maar dat ligt niet aan de leer van de vrije genade, maar aan die mensen zelf, aan het feit, hoe zij tegenover die leer staan, waarmee zij duidelijk hun afkeer en vijandschap bewijzen.

Men zegt dus over die zekerheid des geloofs ten opzichte van de „volharding”: dat maakt de gelovigen „zorgeloos”, d.w.z. in die zin: bij mij staat het vast, dat ik zalig word; wat doet het er dan aan toe, dat ik mij verder hierover druk zou maken en ik mij daartoe zou beijveren?

Zo kan men op verschillende manieren zorgeloos zijn. O.a. in deze zin: Wel, wat doet het er aan toe, hoe ik leef; wanneer ik uitverkoren ben, dan word ik dus zalig en zo niet, dan helpt toch al mijn bidden en kerkgaan niets.

Zorgeloosheid kan zich ook openbaren bij hen, die op uiterlijke voorrechten of op een uiterlijk godsdienstig leven als een uiterlijke „vormgodsdienst” menen in te gaan in het Koninkrijk Gods, zoals de „dwaze maagden” uit de gelijkenis. Alzo: „Vrede, vrede en geen gevaar.”

En de allersterkste vorm van zorgeloosheid is wel, dat men om de eeuwige belangen zich helemaal niet druk maakt, namelijk in deze zin: „Laat ons eten en drinken, want morgen sterven wij”..... dood is dood! Wie gelooft nu nog in een hemel en in een hel!

Maar hoe staan wij, lezer(es), tegenover die eeuwige belangen onzer ziel? Ligt u wel eens wakker hierover?

Zijn die bekende regels uit het gedicht van Mac Cheyne al eens op uw hart gebonden:

„Eens was ik een vreemd'ling voor God en mijn hart;
Ik kende geen schuld en gevoelde geen smart.
Ik vroeg niet: „Mijn ziele, doorziet gij uw lot?
Hoe zult gij rechtvaardig verschijnen voor God?”

„Maar toen mij Gods Geest aan mijzelf had ontdekt,
Toen werd in mijn ziele de vreze gewekt.
Toen voelde ik, wat eisen Gods heiligheid deed:
Daar werd al mijn deugd een wegwerpelijk kleed!

Opene de Heere ook onze ogen hiervoor, opdat er zo plaats kome voor de rijke openbaring en kennis van de weg der behoudenis in het Lam Gods, dat de zonde der wereld wegneemt.

Ja, zo brengt de Heilige Geest het oprechte geloof tot zekerheid voor het hart.

O neen! Dan is de uitwerking van de zekerheid des geloofs niet leidend tot zorgeloosheid en hoogmoed, ja, niet „tot enige dartzelheid of veronachtzaming der Godzaligheid”, zoals het volgende artikel XIII aangeeft.

De uitwerking van de verkregen zekerheid

des geloofs leidt juist tot Godsvrucht. De apostel Johannes wijst hierop. Dat halen onze Dordtse vaders ook aan, namelijk uit de EERSTE brief van Johannes, in hoofdstuk III, vers 3:

„En een iegelijk, die deze hoop op Hem heeft, die reinigt zichzelf, gelijk Hij rein is.”

En spreken hiervan ook niet duidelijk de voorbeelden van de Oud-Testamentische en Nieuw-Testamentische gelovigen? Zijn zij niet volhardend geweest in hun gebeden en andere oefeningen der Godzaligheid?

Kostelijke zaken vinden we vermeld in artikel XII, namelijk:

nederigheid, kinderlijke vreze, ware Godzaligheid, lijdzaamheid in alle strijd, vurige gebeden, standvastigheid in het kruis en in de belijdenis der waarheid, mitsgaders van vaste blijdschap in God.

„Nederigheid”.

Wat een Gode-verheerlijkende eigenschap.

„Wie Hem ned'rig valt te voet, zal van Hem Zijn wegen leren.”

Ja, 't ligt toch wel treffend uitgedrukt in de „oude berijming” van de psalmen, namelijk:

„Geen groter goed Gij mij kunt geven,
Dan dat Gij mij maakt arm en klein.”

En dat is geen eigenschap van de mens zelf, maar vrucht van Christus' onderwijs: „En leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart.”

„Kinderlijke vrees.”

De „slaafse vrees” openbaart zich in een bangheid voor de straf.

Luther was eerst bezet met een „knechtelijke vrees”. Hij zocht namelijk vrede voor zijn hart door een uiterlijke betrachting van Gods geboden en alzo door een „wettische” vroomheid. Maar..... de Wet geeft geen vrede in het hart, wel veroordeling. Paulus zet dat duidelijk uiteen in zijn brieven, aan de Romeinen en aan de Galaten.

Wat is het daarom een weldaad, van de dienstbaarheid der wet verlost te worden door de „Geest der aanneming”.

Niet zo echter, dat de Wet nu als „afgeschaff” moet beschouwd worden; o neen, zij wordt dan een „liefde-wet”, zoals zij in psalm 119 voorkomt.

Niet minder is er in de „volharding” van het geloof de hartelijke begeerte tot de betrachting van „Godzaligheid”.

Wanneer Paulus handelt over het beeld van de „Loopbaan” in Hebr. 12, dan schrijft hij, hoe noodzakelijk het was voor de lopers in de loopbaan, dat zij zich zouden ontdoen van alle last, om des te beter de prijs te kunnen behalen. Zo lezen we in vers één:

„Laat ons afleggen alle last en de zonde, die ons lichtelijk omringt, en laat ons met lijdzaamheid lopen de loopbaan, die ons voorgesteld is.”

Niet minder profijtelijk zijn de vruchten, welke in ons artikel nog genoemd worden als: „standvastigheid in het kruis” en „in de belijdenis der waarheid”.

Neen! Ook ten deze zullen Gods kinderen bij de verzekerdheid van hun volharding niet behoeven belemmerd te worden door hoogmoed en zorgeloosheid.

Zeker, het lijden valt voor het vlees niet mee. Denk maar aan Job. Maar wanneer men het mag zien als „Vaderlijke kastijding” en op het „nut” ervan, dan zal het kruis-dragen achter de Heere mogelijk zijn. Ja, dan mag zelfs in het standvastig-blijven-dragen „blijdschap in God” gesmaakt worden. Paulus spreekt dan van een „roemen in de verdrukkingen”.

En zulks geldt nu ook van de standvastigheid in de belijdenis der waarheid.

Deze uitdrukking bedoelt niet het doen van openbare belijdenis als „belijdenis der waarheid”, maar het standvastig wandelen van Gods volk in de waarheid, waarvan de apostel Johannes schrijft in zijn derde brief, vers vier:

„Ik heb geen meerdere blijdschap dan hierin, dat ik hoor, dat mijn kinderen in de waarheid wandelen.”

Omschrijft de Heidelberger het niet duidelijk in het antwoord op vraag 90 van Zondag 33, over de „opstanding van de nieuwe mens”, waarin zij namelijk bestaat, als „in een hartelijke vreugde in God door Christus, en lust en liefde om naar de wille Gods in alle goede werken te leven.”

Artikel XIII gaat hier nog nader op in:

„En dat de overdenking van deze weldaad hun een prikkel is tot ernstige en gedurige beoefening van dankbaarheid en goede werken”, zoals we in het artikel lezen.

Lezer(es)! Mag u ook die „prikkel” kennen? En hebt u ook kennis aan die „vurige gebeden”, die 't artikel aangeeft? Ma uw leven ook in dit teken staan? Geve de reere dat uit genade, voor het eerst of bij vernieuwing!

Dr.

v.L.

Boeken van Dr. J.G. Woelderink

4

In wat Prof. de Bruin schrijft komt duidelijk uit, dat ieder kind der gemeente, iedere bondeling gedoopt moet worden en niet alleen de uitverkoren of wedergeboren bondeling, maar ook dat de vernieuwende werking van Gods Geest in het hart nodig is om door wedergeboorte geestelijk in het verbond in te zijn. We willen niet beweren, dat Dr. Woelderink dat alles helemaal ontkent, maar hij geeft toch een andere belichting. En dan komen de waarheden van Gods Woord niet tot haar recht.

Ook in dit opzicht is Gods Woord rijk aan onderwijs. We zien het in de geschiedenis van het volk Israël, dat de massa van het verbondsvolk de Heere niet van harte toebehoorde. De Heere trad met Israël in een verbondsverhouding. Aan het einde van de woestijnreis herhaalde Mozes de woorden, die de Heere gesproken had. We lezen Dt. 29 : 1: Dit zijn de woorden des verbonds, dat de HEERE Mozes geboden heeft te maken met de kinderen Israëls, in het land van Moab, boven het verbond, dat Hij met hen gemaakt had aan Horeb.

Maar dan lezen we verder vsn 2-4: En Mozes riep gans Israël, en zeide tot hen: Gij hebt gezien al wat de Heere in Egypteland voor uw ogen gedaan heeft, aan Farao, en aan al zijn knechten, en aan zijn land, de grote verzoeking, die uw ogen gezien hebben, diezelfde tekenen en grote wonderen. Maar de HEERE heeft ulieden niet gegeven een hart om te verstaan, nog ogen om te zien, noch oren om te horen, tot op deze dag.

Ook hier naar voren de noodzakelijkheid van wat de Heere geeft en doet om naar Hem te luisteren. Toch spreekt de Heere door Mozes verder in vs 9v: Houdt dan de woorden dezes verbonds; en doet ze, opdat.....

En dan eindigt dit hoofdstuk met die treffende woorden: De verborgen dingen zijn voor de HEERE, onze God, maar de geopenbaarde zijn voor ons en voor onze kinderen, tot in eeuwigheid, om te doen al de woorden dezer wet.

Wat we hier vinden mag nog niet uit het oog worden verloren. Dan doen we niets te kort aan het verbond, maar dan handhaven we ook de noodzaak van de inwilliging van het verbond door de wederbarende werking van de Heilige Geest. Dan alleen is er een werkelijk delen in de weldaden van het verbond.

Nu nog iets over het tweede boek van Dr. Woelderink: Het pastoraat rond het Heilig Avondmaal, waarvan nu een tweede, ongewijzigde druk verschenen is. Het telt 121 blz. en heeft na een inleiding vier hoofdstukken en wel:

1. Het pastoraat en het Avondmaal
2. De voorbereiding
3. De Avondmaalsviering en
4. De vrucht van de Avondmaalsviering.

In de Inleiding wijst Ds. Woelderink op het vreemde verschijnsel, dat de strijd tussen de christenen zich toespitst, als het avondmaal er in betrokken wordt. Drieërlei vorm neemt de strijd rondom het avondmaal meestal aan. Zij gaat of over de leer van het avondmaal of over de ritus en de liturgie van het avondmaal of over de vraag, wie aan het avondmaal behoren en mogen deelnemen. Dit vreemde verschijnsel licht de schrijver toe. Aan het einde van de Inleiding zegt hij: Een ander voorbeeld ontmoeten we in het midden van tal van kerken van gereformeerd type. Het avondmaal is zo heilig en het is zo gevaarlijk om tot dit heilige te naderen, dat de gewone gemeente er goed aan doet om zich op een afstand te houden. Anders zou men een oordeel over zich halen. Als men er niet toe over gaat uit te spreken dat het beter is het avondmaal niet meer te vieren, wil men de weg er toe alleen ontsluiten voor doorgeleide kinderen Gods, vaders en moeders in Israël, van wie vaststaat, dat zij in hun wedergeboorte en kindschap Gods een vrijgeleide hebben ontvangen. Dit kleine getal ontvangt daardoor een soort middelaarspositie. Zij zijn

het, die voorkomen, dat het heilige de al te aardse gezinde gemeente verteert. Door onze ergernis aan de vleeswording des Woords, aan de verbinding van wat naar ons inzicht toch eigenlijk niet te verbinden is, zijn de twisten rondom het avondmaal zo vele. Daarom kunnen we alleen recht avondmaal vieren in een kinderlijk geloof! Als de Heer het zegt, dan is het zo!

Het is duidelijk, dat Woelderink hierbij gedreven wordt door gedachten, die ook in zijn boek **Het Doopsformulier** naar voren kwamen.

In het boek over het avondmaal vinden we een verklaring van het formulier voor het Heilig Avondmaal. Na wat we bij het andere boek gezegd hebben behoeven we hier niets meer te schrijven. Woelderink, die al 25 jaar geleden is overleden leeft nog voort. Zijn gedachten vinden in sommige kringen ingang en instemming en in andere juist het tegendeel. Dat is begrijpelijk. Woelderink had een idealistische gemeentebesouwing, die de onze niet kan zijn. Woelderink was een voorstander van een avondmaalsviering door de hele gemeente. Ideaal gezien moest dat ook zo zijn, maar de praktijk is, dat slechts weinig mensen werkelijk door wederbarende genade deel hebben aan Christus en Zijn weldaden. Laten we nooit vergeten de noodzaak van de inlijving in Christus door de Heilige Geest.

We willen helemaal niet beweren, dat er geen verkeerde opvattingen zijn ten aanzien van de vraag wie de Heere roept tot de dis des Verbonds, maar laten we blijven bij wat Gods Woord, de belijdenis en het formulier voor het Heilig Avondmaal daarvan zeggen. Dan worden we er voor bewaard om van het rechte pad af te wijken.

Als we dit voor ogen houden kunnen we een nuttig gebruik van de werken van Dr. Woelderink maken. De boeken kosten respectievelijk f 29,90 en f 13,90.

B.

Om hét Liedboek

8. Koers en beginsel van Dordt

We zijn nog steeds bezig met een vraag. Het is mogelijk, dat u na twee artikelen die vraag al weer vergeten bent. Daarom zal het goed zijn deze nog eens in uw herinnering terug te brengen. Het betreft deze vraag: kunnen we zeggen dat onze synode door het besluit over het lied in de eredienst een andere koers is gaan varen, als toch de Dordtse Synode 1618-1619 al andere liederen naast de Psalmen had aanvaard? We kunnen die vraag ook zo weergeven: als de Dordtse liturgie enige gezangen toelaat, moeten wij dan zo tegen een grotere bundel zijn?

Tot 2x toe ben ik in ons blad al op die vraag ingegaan. In het eerste artikel bleek dat het hier in wezen maar gaat over 'n enkel lied. In het tweede artikel heb ik geprobeerd enige opheldering te geven over de situatie, van waaruit de Dordtse Synode tot het betreffende besluit gekomen is. Het ging de synode om éénparigheid in het gezang, tijdens de eredienst. Daarbij is een duidelijke lijn te ontdekken niet naar het vrije lied toe maar juist er van af.

Nu zou ik voor ditmaal iets willen schrijven over de „koers” die zich in deze uitspraak aftekent. Ik had dat al beloofd toen ik op de gestelde vraag inging. Toen was het ook al mijn overtuiging dat dát het voornaamste is. Inzicht in de koers. We kunnen ook zeggen: inzicht in het beginsel. Als het goed is, wordt de koers bepaald door het beginsel. Het is helaas maar al te waar dat die geen beginsel hebben een vreemde koers gaan. Natuurlijk weet ik ook, dat er wel eens over beginselen gepraat wordt die er nooit geweest zijn. Maar dat is hier niet het geval. De achtergrond van de uitspraak van Dordt over het lied in de eredienst bergt duidelijk een beginsel in zich. En 't is temeer van belang dit beginsel goed te zien omdat dit niet in Dordt is uitgevonden. Het gaat terug naar Calvijn en heeft duidelijke verbinding met sommige uitspraken van de Oude Kerk. Daarbij: tot de dag van vandaag is dit beginsel vervat in het artikel in de Kerkorde over het lied in de eredienst, dat onder ons nog altijd geldt. Zo zal ieder zien, dat het van groot belang is te weten wat de eigenlijke achtergrond van het besluit van Dordt geweest is.

Het is ronduit een verdrietige zaak, dat velen dit beginsel niet onderkennen en het lichtvaardig voorbijgaan. En daarin ligt de

oorzaak dat men zo gemakkelijk komt tot besluiten, die opening geven naar het vrije lied.

Nu is het te begrijpen voor hen die in feite van heel de synode van Dordt 1618-1619 niets moeten hebben. De afkeer van de handelingen met de remonstranten bepaalt de afkeer van dit besluit. U weet het wel dat op deze synode de remonstrantse leer veroordeeld is en de remonstranten zijn weggezonden. Wie het boek leest van dr. Bennink Janssonius „De geschiedenis van het Kerkgezag bij de Hervormden in Nederland” wordt getroffen door zo'n beoordeling. Het hoofdstuk over „Kerkzang en muziek volgens de Dordtse Synode” laat het zien, dat deze schrijver alleen maar een negatieve kant aan het besluit, dat ons bezighoudt, ziet. Zo staat er: „Vervuld van blijdschap over de volkomen zegepraal, die hun geest over die hunner tegenstanders had behaald, waren zij des Maandags daarop bijeengekomen om te beraadslagen over de kerkordening..... Het twee-en-zestigste artikel..... drukte zeer goed uit de geest dezer vergadering..... „Voor het goed verstaan van deze woorden moet u weten dat met het twee-en-zestigste artikel het besluit bedoeld is over het lied in de eredienst. Voor deze schrijver was de Dordtse Synode beziel met de geest „die niet der vrijheid des Evangelies was”. Zo is de „hier ook zich openbarende behoefte aan Evangelische liederen met kracht onderdrukt op het woord van mensen, die in de Psalmen van het Oude Verbond alles zeiden te vinden, wat de christen onder het Nieuwe Verbond nodig heeft”.

Helaas moet het echter gezegd worden dat ook velen, die betere woorden over hebben voor deze synode, toch ook blij geven niet te onderkennen waarom het ten diepste in het besluit van Dordt over het kerkgezag ging. Ook zij benaderen dit besluit en de praktijk, die sindsdien in onze kerken gebleven is, vanuit het negatieve. Vragen als „waarom mogen we geen gezangen zingen?” en „zijn er dan geen goede gezangen?” bewijzen dat. Eerlijk moet daaraan toegevoegd worden dat ook de tegenstanders van het vrije lied tot zo'n opstelling reden geven. Men zoekt vaak zijn kracht in het bestrijden van de gezangen op zichzelf. Het verkeerde, het onschriftuurlijke wordt aangewezen in één of ander lied. Nu zeg ik uiteraard niet dat dit vaak niet waar is. De Evangelische Gezangen waren in veel opzichten onschriftuurlijk. De strijd daartegen heeft mede dit enkel negatieve standpunt bepaald. Het is en blijft zeker de roeping om bij alle gelegenheden toe te zien wat er gezongen wordt. Maar dat neemt niet weg dat we het beginsel van Dordt niet vanuit het negatieve moeten verklaren, dus: dat men tegen alle gezangen op zichzelf was, maar vanuit het positieve.

Is het niet opvallend dat we eigenlijk niet veel weten over de bezwaren tegen de inhoud van andere liederen naast de Psalmen en Schriftberijmingen? Men heeft zijn kracht er niet in gezocht om bijv. sommige van Luther afkomstige liederen naar hun inhoud te gaan bestrijden. Het kan best zo geweest zijn dat onze vaders tegen bepaalde liederen helemaal geen bezwaar hadden op zichzelf. Alleen: daar ging het hen niet om. Het ging Dordt om de erkenning van de geheel enige plaats van het Woord van God in de Kerk des Heeren. En dat kán in de eredienst omdat dat Woord Zelf hét Liedboek gegeven heeft. Vanuit dat positieve beginsel heeft men in de eredienst ook in het gezang de weg gewezen gezien.

Drie kerkelijke vergaderingen achter elkaar hadden dat vóór Dordt 1618-1619 al uitgesproken. Dordrecht 1578 „..... achterlatende de gezangen, dewelke in de Heilige Schrift niet gevonden worden” Middelburg 1581 „..... latende die gezangen, die men in de Heilige Schrift niet vindt.....” 's-Gravenhage 1586 „.....latende die gezangen, die men niet vindt in de Schriftuur.....”. Het lijkt een eentonig refrein. Het lijkt zelfs alsof we het negatieve hier het bepalende is. Telkens staat er dat men geen gezangen moet zingen. Maar de hoofttoon is de Schrift, Gods eigen Woord! Het ging om het zo dicht mogelijk blijven bij dat Woord. Om het te bewaren van dat Woord ook in de eredienst.

En dan moet u hier dieper zien. Het ging ook niet om het bewaren van Gods Woord in de formele zin van het woord. Anders gezegd: dit besluit moet u niet lezen als een soort politieverordening, waarin het alleen maar gaat om het bewaren van de orde. Zo in de zin van: orde moet er nu eenmaal zijn. Hoe waar

of het natuurlijk is dat we in de kerk niet zonder orde kunnen, nochtans gaat u aan het eigenlijke voorbij als we hier niet zien de eerbied voor het Woord van God, als het van God Zelf afkomstige Woord. Niet de lust om tegen alle liederen te opponderen buiten de Psalmen en Schriftberijmingen heeft onze vaders bewogen maar de diepe eerbied voor Gods Woord. Dat bracht de vrees mee om met het vrije lied iets anders in de kerk te krijgen dan het Woord van God Zelf. Uiteraard kan dat altijd maar ten dele betracht worden. We weten dat de berijmingen ook het mensenvoerwoord meebrengen. Maar ik noem het ronduit kinderachtig om daarmee het vrije lied te verdedigen.

Die eerbied voor Gods Woord als het van God-gegeven Woord was een van de zegeningen van de reformatie, die God Zelf gegeven had. Calvijn heeft dit in de eredienst willen laten doorwerken. Niet altijd is dit beginsel zo wezenlijk erkend en ook niet altijd gehanteerd. Dat is iets anders. In de geschiedenis van de Kerk des Heeren zijn formalisme en drijven zonder liefde geen onbekende zaken. God beware ons ervoor. Maar het is het eerste, waartoe we geroepen worden als we over het lied in de eredienst spreken in ons vaderland, dat we ons rekenschap geven van dit beginsel. Ik meen in oprechtheid dat dit onvoldoende is gedaan in het laatste besluit dat door onze kerken in deze zaak genomen is. Het is een duidelijke koersverandering. Ik hoop dat dit zal worden ingezien en dat we terugkeren van deze weg.

D. Slagboom.

Het Innige christendom

Dit is de titel van het bekende boek van Wilhelmus Schortinghuis. De volledige titel luidt in de huidige spelling: Het innige Christendom tot overtuiging van onbegnadigde, besturing en opwekking van begnadigde zielen in deszelfs allerinnigste en wezenlijkste delen gestaltelijk en bevindelijk voorgesteld in samenspraken door Wilhelmus Schortinghuis in leven Bedienaar van het Heilig Evangelie te Midwolda.

Van de hand van H. Florijn is een Ten geleide opgenomen. Daarin schrijft deze iets over de levensloop van Schortinghuis. Deze werd op 23 februari 1700 te Winschoten geboren. Hij was al jong zijn ouders kwijt. Hij werd in 1719 student in de theologie te Groningen. Hij leefde zedig burgerlijk. Hij nam in 1723 een beroep aan naar de gemeente van Weener. In februari 1724 kwam hij tot inkeer.

Florijn schrijft: Op een dag legde hij een bezoek af bij een van zijn collega's, ds. Henricus Klugkist. Tijdens het gesprek dat beiden voerden, haalde deze de woorden aan uit Ezechiël 13 : 22: Omdat gijlieden het hart des rechtvaardigen door valsheid hebt bedroefd gemaakt, daar Ik hem geen smart aangedaan heb, enz. En deze woorden troffen doel. Die heerlijke en vreselijke tekst, zegt Schortinghuis, die zal ik nooit vergeten. Die liet hem zien wat hij was. „O! hoe ellendig zag ik in die dierbare goddelijk tekst mijn onbekeerde, jammerlijke en trouweloze toestand. Ik was nu die leraar in volle nadruk, die 't harte van dat volk bedroefd had, dat de Heere geen smart aandeed”. Toen werd zijn werk „niets anders als schreien, zonden belijden, en mijn ongeluk betreuren; met die uitroep, och mocht ik bekeerd worden! mocht de Heere mij arme worm en trouweloze leraar genade schenken!”

Zo is het begonnen met Wilhelmus Schortinghuis en in zijn Het Innige Christendom verhaalt hij ook wat er verder geschied is. Hoe hij tenslotte ingezonken „in de diepte van zijn ellende en gans verloren toestand, ja, in het walgelijke van al mijn reformeren, bidden en schreien en ernstige plichtsbetrachtingen” een „gans ontblote” werd. „Waaronder ik, o wonder! zo levendig ingeleid werd in de heerlijkheid, dierbaarheid, algenoegzaamheid en bereidwilligheid van de overdierebare en oververwondering waardige Heere Jezus, dat het mij onmogelijk was mijn hart een ogenblik langer te houden; het werd mij ontnomen en ik bewilligde het met zoveel gulheid aan de Heere Jezus, dat al had ik duizend zielen en lichamen gehad, ik had ze gaarne weggegeven”.

Hij, die eerst een vijand van dat innige, dat bevindelijke Christendom geweest was, was er nu een voorstander van, daarvoor ingewonnen door het bloed van Christus.

Tot zover Florijn. In 1734 ging Schorting-

huis naar Midwolda, waar hij bleef tot zijn dood op 20 november 1750.

Schortinghuis schreef verschillende werken. Het Innige Christendom is wel het voor-naamste. Het verscheen in 1740.

We geven weer het woord aan Florijn:

Een geschrift waarin een nieuwe leer ontwikkeld werd, was het niet. Nee, wat hier uiteengezet werd, was al heel oud. Dit is immers, zegt Schortinghuis op blz. 237 „gegrond in het paradijs, daar de Heere God aan de nu gevallen, ellendige en vloekwaardige Adam belooft vijandschap met de duivel en al zijn goddeloos zaad, en alzo vriendschap en gemeenschap met God, in de gerechtigheid en het lijden van dat gezegende vrouwenzaad de Messias, met Wiens vellen van dadelijke en lijdelijke gehoorzaamheid hij bekleed en bedekt zou worden, om de Heere wederom als een verzoenende God welbehagelijk te dienen Gen 3 : 15”.

En op dezelfde bladzijde geeft hij tegelijk ook een omschrijving van het wezen en de zakelijke inhoud van dat innige, of ook wel bevindelijke Christendom als hij zegt: „Let toch met mij, wat het wezen en de zakelijke inhoud dezer leer zij, namelijk dat een arm, ellendig, hel- envloekwaardig zondaar, als een blinde, doodschuldige, vijandige en vervreemde van God door de zonde, alleen als een gans ontblote, door de eeuwige gerechtigheid van de Messias Christus Jezus moet behouden en met God verzoend worden, om de Heere recht te kennen, te lieven en te dienen, en in de oefening van ware deugd en godzaligheid, Gode tot heerlijkheid, zijn naaste tot stichting en zijn eigen ziel ter bevordering van zaligheid”.

Dit is het wat Wilhelmus Schortinghuis uiteen heeft willen zetten en beschrijven, en dat in een tijd als die waarin hij leefde. In een wereld waarin men braaf en deugdzaam leefde, kerkelijk gematigd was, zeker niet extreem, verdraagzaam tegen een ieder met uitzondering dan natuurlijk van die dweppers: die drijvers die steeds maar hamerden op „die overdreven eis van persoonlijke bekering”.

Het werk ontmoette kritiek. Het kostte moeite om de approbatie te krijgen. Maar het einde is toch geweest, dat het boek met approbatie verscheen. Al de stukken die hierop betrekking hebben zijn in het boek opgenomen.

In een voorrede zegt Schortinghuis o.a.: Enigszins ken ik het gemoed der vreemdelingen, omdat ik zelf een vreemdeling geweest ben in Egypteland, Exod. 23 : 9. En heb door vrije genade geleerd, wat het is in een blinde, zorgeloze en vervreemde toestand van de Heere om te dolen. Wat het is, aan zichzelf ontdekt te worden, onder gezicht van zonden, vloek en toorn; als een radeloze uit te schreeuwen: Och! wat zal ik doen om zalig te worden? Hand. 16 : 13; ja, wat het is als een ellendige, goddeloze, dwaze en verlorene tot de gezegende Middelaar Jezus te komen, Hem te omhelzen, Zijn liefde en gunst te smaken, in het licht Zijns aangezichts te wandelen, en mij de ganse dag te verheugen in Zijn naam, Ps. 89 : 16, 17.

In een gedicht dat aan de samenspraken voorafgaat wekt Schortinghuis op tot een recht gebruik van het gehele werk. Daarin lezen we o.a.:

Maar gij, die waarlijk zijt gebogen
En over 't zondenkwaad bewogen;
Ja, uitschreeuwt: ach wat zal ik doen?
O vliedt naar 's Heilands bloed en wonden,
En zoekt in Hem te zijn gevonden.
Die Zich wil tot uw redding spoën.
Hij wil, Hij zal u niet versmaden,
Die in het diepe van uw kwaden
Ootmoedigheid om zijn hulpe schreit;
Vertoeft Hij; zeker Hij zal komen
En 't zalig deel van Sions vromen
U schenken tot Zijn heerlijkheid.

Het boek is na 1740 verschillende keren opnieuw verschenen. Uit het feit, dat het nu weer licht ziet, blijkt wel, dat er nog belangstelling voor is en dat constateren we met blijdschap.

Het eigenlijke boek bevat 25 samenspraken tussen een geoefende, een begenadigde, een kleingelovige en een onbegenadigde. Deze komen allen iedere keer aan het woord. De eerste samenspraak spreekt van de heerlijke en gestaltelijke voorrechten van het innige Christendom in 't gemeen, en bijzonder in de waarheden Gods letterlijk door de reformatie te kennen, te genieten en te belijden. De laatste van het rampzalig einde der onbegenadigde, en van het gelukkig einde

der begenadigde Christenen. De stof van de andere samenspraken beweegt zich daartussen. Schortinghuis gaat van stap tot stap verder en geeft zo een beschrijving van het bevindelijke Christendom. Hij haalt verschillende keren aan wat anderen over deze zaken geschreven hebben, zoals Willem Guthry, Witsius, Koelman, van Lodenstein en anderen.

Laat het bovenstaande genoeg zijn om op te wekken om (opnieuw) kennis met Schortinghuis te maken. Hij had het welzijn van zondaren op het oog. Hij kwam in zijn dagen met geesten in aanraking, die we ook nu in het kerkelijke leven vinden. Ook toen was er vijandschap en verzet tegen het bevindelijke werk van Gods Geest in het hart van zondaren. Dat zal wel zo blijven tot het einde. Maar gelukkig is de mens die de taal die Schortinghuis spreekt mag leren verstaan. Aan het einde vinden we een Register der voornaamste zaken in dit werk begrepen. Dat maakt het gemakkelijk iets wat Schortinghuis hierover geschreven heeft op te zoeken. Het boek is op voorname wijze uitgegeven. Het telt 764 blz. en kost gebonden f 82,50.

B.

Voor de jeugd

Het Zonnekind 27

Beste jongelui!

En Simson ging af naar Timnath, en gezien hebbende een vrouw te Timnath van de dochteren der Filistijnen, zo ging hij opwaarts en gaf het zijn vader en zijn moeder te kennen, en zeide: Ik heb een vrouw gezien te Timnath, van de dochteren der Filistijnen: nu dan neemt mij die tot een vrouw”.

Richt. 14 : 1, 2.

We hebben de vorige keer een uitstapje gemaakt, toen we schreven over de belangstelling van Simson voor het andere geslacht. We hebben toen gewaarschuwd voor een steeds meer ingang vindende zonde, die verband houdt met belangstelling voor hetzelfde geslacht. De z.g.n. homofilie. Dat we daarover hebben geschreven, houdt verband met het voorontwerp van de anti-discriminatiewet. Daar hebben jullie allen ongetwijfeld ook kennis van genomen. Daar wordt thans een hevige pennestrijd over gevoerd. En dat is gelukkig. Want anders zouden we geruisloos er mee de boot ingaan en dan naar de ondergang.

Dat discrimineren een onbijbelse zaak is, daar zal iedereen onder ons het wel over eens zijn. Maar om via zulk een wet, alles wat God verbiedt geoorloofd te gaan verklaren, is een door en door onbijbelse zaak. Want dan is Gods Woord niet meer de maatstaf voor het leven, maar de verdorven gedachten van de mens. Men gaat dan het kwade goed noemen en het goede kwaad! Ja, dat laatste moeten jullie ook niet vergeten: Men noemt het goede kwaad!! Want als iemand opgeleid wil worden voor verpleegster en ze zegt principieel bezwaard te zijn tegen abortus provocatus, wat heel eenvoudig „kindermoord” is, dan krijgt zulk een „edele zuster” te horen: „Voor jou is hier geen plaats, we kunnen je niet gebruiken”. En met de wet in de hand, zoals ik dat deze morgen (26 Jan.) nog in Trouw las, wordt men netjes buiten de deur gezet. Over „discriminatie” gesproken. Wie het kwade goed noemt en het goede kwaad, is de Heere een gruwel. Doch wie gelooft het nog? De wereld al zo niet. En velen in de kerk geloven het helaas ook niet meer. Men gaat met de stroom mee. Dat is altijd gemakkelijk. Het is de weg van de minste weerstand. Wanneer men echter tegen de stroom ingaat, dan is de zo hoog geroemde Christelijke vrijheid in de kortste keren aan banden gelegd. Vergeet niet dat door dit alles de Satan, die de overste van deze wereld is, rondgaat als een briesende leeuw, zoekende wie hij zou mogen verslinden. Meer dan ooit is het in deze tijd geboden wakende te zijn. En waar zullen we terecht komen? We hebben in Rusland en in Polen en meer landen achter het ijzeren gordijn een voorbeeld. Gaat men tegen de door de wereld (niet Gods Woord) aangegeven orde in, dan wordt men opgesloten en in langere of kortere tijd onschadelijk gemaakt. God mocht het alles nog verhoeden. De tijden zijn donker. En laat dit niet meer zijn dan een loze kreet, doch laat de ernst hiervan jong en oud doordringen.

Keren we terug naar Simson. Dat hij naar

AANMELDING LEERLINGEN

Reformatorisch voortgezet
onderwijs te Rotterdam

S.G. „Guido de Brès” voor lyceum, havo en mavo

Haastrechtstraat 25, Postbus 9202,
3007 AE Rotterdam-IJsselmonde,
tel. 010 - 826644

S.G. „Jacobus Revius” voor havo en mavo
Olijflaan 4-6, Postbus 33129,
3005 EC Rotterdam-Schiebroek,
tel. 010 - 225745

Aanmelding voor het cursusjaar 1982/83 is mogelijk voor:

- het brugjaar lyceum, havo en mavo
- de 4e klas havo (voor leerlingen met een mavo-4 diploma)
- de 5e klas v.w.o. - S.G. „Guido de Brès” (voor leerlingen met een havo-5 diploma)

Voor ouders van nieuwe brugklasleerlingen zijn er voorlichtingsbijeenkomsten op D.V. **vrijdagavond 19 februari a.s.** om 20.00 uur in de aula van het schoolgebouw, Haastrechtstraat en in de aula van het schoolgebouw Olijflaan.

Voorlopige aanmelding **voor 15 maart**, schriftelijk of telefonisch aan de schooladressen of via het hoofd van de (basis)-school.

Voor aanmelding na 15 maart kan een plaats niet worden gegarandeerd.

Inlichtingen worden gaarne verstrekt door de schoolleiding.

Timnath ging is op zichzelf niet te veroordelen. Het was een stukje wereld waarin hij leefde en waar hij ook doorheen moest. Doch dat hij daar naar een vrouw ging kijken is minder in hem te prijzen. Ik zeg het heel voorzichtig. En als ik deze daad van hem dan ook afkeur, ga ik niet uit van hetgeen God in Zijn verborgen Raad besloten had, maar wat Hij in Zijn Woord geopenbaard heeft. Daar was Simson tenslotte aan gebonden en daar zijn wij ook aan gebonden.

Op het andere komen we later nog wel terug. We beginnen met het geopenbaarde Woord van God. Hij heeft het bij monde van Mozes uitdrukkelijk verboden om zich te vermaagschappen met de heidenen. Deuter. 7 : 3, 4: „Gij zult u ook niet met hen vermaagschappen; gij zult uw dochters niet geven aan hun zonen en hunne dochters niet nemen voor uwe zonen; want zij zouden uwe zonen van Mij doen afwijken, dat zij andere goden zouden dienen; en de toorn des HEEREN zou tegen hen ontsteken en u haast verdelgen.” Dat is duidelijke taal. En wanneer men zich daar niet aan hield, de geschiedenis heeft het al zo menigmaal geleerd, dan was het winst voor de vorst der duisternis. De eerste wereld is aan de vermenging ten onder gegaan.

„En het geschiedde als de mensen op de aardbodem begonnen te vermenigvuldigen, en hun dochters geboren werden, dat de zonen Gods de dochteren der mensen begonnen aan te zien, dat zij schoon waren, en zij namen zich vrouwen uit allen die zij verkozen hadden.” Gen. 6 : 1, 2. Van die tijd af is het bergafwaarts gegaan in snel tempo, de zondvloed tegemoet. Dat is het oordeel tegemoet. En Uw oordeel, HEERE, kan niet anders dan vreselijk wezen.

Laat dit voor onze jonge mensen een waarschuwing zijn. En laat elke jongen er op toezien dat hij geen vrouw zoekt vanuit de dochteren van de Filistijnen, dat is vanuit de wereld. En laat ook elk meisje er op bedacht zijn met geen Filistijn mee te gaan, dat is met een jongen uit de wereld. Want in negen van de tien gevallen slaat de balans van het leven dan over naar de verkeerde kant.

Ik weet natuurlijk ook wel dat het wel eens goed uit kan komen en dat een wereldse jongen en een werelds meisje door middel van een kerkelijke partij tot bekering komen kan. Gelukkig dat dit kan. Maar daar bij voorbaat op te rekenen heeft al menige

misrekening laten zien en menigeen die gedacht heeft de jongen of het meisje wel mee te kunnen krijgen is op de puinhopen van het leven terechtgekomen. Want of men moest met de wereldse partij mee om geen eindeloze ruzie te hebben, of het is op een scheiding uitgelopen met alle ellendige gevolgen van dien. Paulus zegt daarom niet voor niets, dat we geen juk aan moeten gaan met een ongelovige, zie 2 Kor. 6 : 14. En het spreekwoord: Twee geloven op een kussen, daar slaapt de duivel tussen, gaat ook altijd nog op.

Jongens zoekt een meisje van dezelfde beginselen waar je bij opgevoed bent. En ik zou ook de meisjes willen zeggen: Ga met geen ander mee dan met hem waar je mee praten kunt, ook over die dingen, die van groter waarde zijn dan al datgene wat deze wereld bieden kan. En weet dat wie een vriend der wereld is, dat die een vijand van God genaamd wordt.

Toen Simson deze vrouw gezien had, ging hij er mee naar zijn ouders met het verzoek of ze deze vrouw voor hem wilden nemen. De ouders hadden toen ter tijd een grote stem in het huwelijk van hun kinderen. Wij kunnen dit herhaaldelijk lezen. Hagar nam voor haar zoon Ismaël een Egyptische vrouw Gen. 21 : 21. Abraham stuurde Eleazar er op uit om voor zijn zoon Izak een vrouw te zoeken Gen. 24 : 3 v.v. De ouders namen voor hun zonen vrouwen en gaven hunne dochters aan de zonen der anderen.

Dat Simson met zijn plannen naar zijn ouders ging is in hem te prijzen. Het is niet onmogelijk dat hij het ook gedaan heeft omdat zijn ouders voor hem de bruidschat moesten betalen. Hoe het ook zij, het zou te wensen zijn in veel opzichten als onze jonge mensen wat meer raad en daad hielden als het gaat over het zoeken van een vrouw of het begeren van een man. Ik wil niet zeggen dat een jongen of een meisje zich een partij moeten laten opdringen. Liefde kun je niet maken, maar dat de ouders menigmaal voor een feit gezet worden waardoor zij zo ongeveer de schrik van hun leven krijgen is niet zelden waar.

Daarom, een goed overleg kan een goed gevolg hebben. En ik geloof dat het ook ligt in de lijn van het vijfde gebod: „Eert uw vader en uw moeder, opdat uw dagen verlengd worden in het land dat de HEERE Uw God u geeft”.

Misschien zegt iemand: Dominee, ben je nu het voornaamste Adres niet vergeten? Ik begrijp wat jullie bedoelen. Ik ben het niet vergeten, maar heb het als het beste voor het laatst bewaard, opdat men als men aan het eind van dit artikel gekomen is, het vooral niet zal vergeten. Zoekt eerst het aangezicht des Heeren. Neemt ten deze aan Izak een voorbeeld, die biddende was in het veld, toen Eleazar voor hem een vrouw was gaan zoeken. Ken Hem in al uw wegen en zeker als het over beslissingen gaat die je voor het leven neemt. En dan zal Hij uw paden recht maken.

Maar zo eenvoudig is het altijd niet, merkt iemand nog op. Ik weet dat ook. Het is niet altijd met een schaarste te knippen. Alles is van te voren niet te bekijken. Doch menigeen heeft van achteren wel eens moeten zeggen: En de HEERE heeft alles wel gemaakt. Ik hoop dat dit de ervaring van al mijn lezers mag wezen. Gods Naam is Wonderlijk en Zijn doen evenzeer.

Jullie aller vriend,

Ds. H.C. v.d. Ent.

BOEKBESPREKINGEN

Boeken van den Hertog's uitgeverij b.v.
Utrecht

1. **De drie gezellinnen op de pelgrimsreis** door Prof. G. Wisse.

De meesten uwer, aldus de schrijver in een inleidend hoofdstuk: Geloof-Hoop-Liefde, zullen wel kennen de bekende plaat, waarop staat afgebeeld een kruis, het zinnebeeld des geloofs; een anker, zinnebeeld der hoop, een brandend hart, zinnebeeld der liefde. Het zijn de attributen der drie christelijke deugden, gelijk deze met elkaar een eenheid in trits vormen in de openbaring van Gods genadewerk in ons. In deze drie toch functioneert (is werkzaam) het nieuwe leven, dat der wedergeboorte, in ons. Zij vormen het wezen, de inhoud, de openbaring, de kracht en geur der godzaligheid. Zij vormen saam de schriftuurlijke godsvrucht. Zo treffend

schoon is dit uitgebeeld in deze bekende schilderij dat dit drietal liefelijke gestalten; de beminlijke als ook noodzakelijke gezellinnen op de pelgrimsreis: **het geloof**, omklemmende het kruis, **de hoop**, steunend op het betrouwbaar anker, **de liefde**, met het brandend hart in de hand. Onafscheidelijk aan elkaar verbonden staan zij daar. Niet een van haar is onmisbaar. En..... wie de ene kent als zijn reisgenote, mag ook de andere aan zijn zijde vinden.

Het is een zeer lezenswaardig werkje, zoals Wisse er verschillende heeft geschreven. Het breedst handelt hij over de liefde. Die alleen blijft.

Het boekje telt 121 blz. en kost gebonden f 14,90.

2. **De navolging van Christus** door Thomas a Kempis.

Het boekje bestaat uit 4 delen:

1. Vermaningen, bevorderlijk voor het geestelijk leven,
2. Vermaningen strekkende tot opwekking van een geestelijk leven,
3. Over de inwendige vertroosting,
4. Godvruchtige opwekking tot deelneming aan het Heilig Avondmaal.

In een Woord Vooraf zegt de uitgever o.a.: Het „gulden boekje”, zoals het sedert eeuwen heet, beveelt zichzelf genoegzaam aan. Wie het leest, gevoelt, ook bij de bezwaren die zo nu en dan bij hem mogen opkomen, dat hier spreekt oprechte vroomheid, die voortvloeit uit de ervaring en beoefening van de gemeenschap met de levende God. „Met waakzaamheid en geduld heeft Thomas de ogenblikken afgewacht, dat er een straal van Gods licht vloog door zijn ziel en wat hij toen zag, heeft hij vastgelegd op het papier”.

Het lijkt me goed iets te vermelden van wat Prof. Dr. S. van der Linde in de Chr. Encyclopedie schrijft: Dit boekje heeft een ereplaats onder de zeer vele ermee verwante verkregen. Het werd na de Bijbel het meest gedrukte (en gelezen?) boek ter wereld, daarin gevolgd door het ermee wel verwante, maar toch weer verschillende boekje van Bunyan: De Pelgrimsreis.

Prof. van der Linden zegt dat het auteurschap ervan al spoedig een bron van onenigheid is geworden. En verder; De Imitatio (Navolging) vond gereede ingang bij zeer verschillend ingestelden. Uiteraard allereerst in R.K. kring, hoewel ook daar wel werd opgemerkt, dat K.' mystieke instelling gevaar loopt verschillende kerkelijke instellingen uit te hollen. Ook onder Protestanten heeft het niet ontbroken aan waardering. Voetius noemde het een gulden boekje, al had hij er wel kritiek op. Hans de Ries, Doopsgezind leraar, leefde erin. De Groninger richting ten onzent vond o.a. hier haar ideaal van een „gemoedelijke, echt Nederlandse” vroomheid. Willem Kloos gaf er een vertaling van, waarop intussen nogal kritiek loskwam. Het bovenstaande doet vermoeden, dat al deze beoordelingen niet op de hele en werkelijke Imitatio betrekking hadden, maar op de met de beschouwingen der critici corresponderende capita. De mystieke, individualistische, onhistorische en onculturele sfeer, waarin K. leefde, staat stellig in sterke spanning met het „bijbels realisme”, zoals de Reformatie dat kent. Het scherp afwijzende oordeel, dat Calvijn over de verwante **Theologia Deutsch** velde, moet ook de **Imitatio** wel enigszins aangaan; Voetius was in zijn aanvaarding-met-veel-voorbehoud wat onkritischer dan Calvijn. Ook de Groningers waren wat te gretig, om zich een soort stamboom te verschaffen. Met dit al blijft de **Imitatio**, welk aandeel Thomas er dan in moge hebben gehad, een stichtelijk boek, waarnaar elk, die met cultuur-optimisme en ontkenning van de eeuwige achtergrond van het mensenleven bedrogen uitkomt, gaarne grijpt.

Tot zover Prof. Van der Linde. Er staat veel goeds in het boekje, maar het is wel nodig met onderscheidingsvermogen te lezen. Het telt 162 blz. en kost gebonden f 18,75.

3. **Hollandse Geloofshelden** door H. Florijn. Dit boek bevat levensbeschrijvingen van tien bekende Nederlandse oudvaders door henzelf of door hun tijdgenoten beschreven. Deze tien oudvaders zijn Theodorus à Brakel, Jacobus Borstius, Jodocus van Lodenstein, Willem Sluiter, Jacobus Koelman, Wilhelmus à Brakel, Abraham Hellenbroek, Kasparus Alardin, Justus Vermeer en Petrus van der Velden. Zij hebben allen geleefd in de 17e eeuw en ten dele ook in de 18e eeuw. Zij

hebben een belangrijke plaats ingenomen en spreken nog nadat zij gestorven zijn.

Na elke levensbeschrijving volgt een overzicht van de geschriften van de genoemde oudvaders, voorzover zij wat nagelaten hebben, en een toelichting, waarin we allerlei gegevens vinden. Verder is er een literatuurlijst opgenomen, wat het werk ten goede komt. Dat geldt nog meer van het register van namen, waardoor het werk toegankelijk wordt wanneer men het wil raadplegen.

In het voorwoord zegt Florijn o.a.: In deze uitgave van Hollandse Geloofshelden worden tien biografieën gegeven van Gedgeleerden, die een zekere bekendheid door hun geschriften en hun leven gekregen hebben. Ook is getracht om door de keuze een beeld van de tijd waarin zij leefden te geven. Zodoende zal men niet alleen predikanten van grote steden en bekende schrijvers aantreffen zoals Wilhelmus à Brakel, Abraham Hellenbroek en Jodocus van Lodenstein, maar ook dorpsdominees zoals Willem Sluiter en Petrus van der Velden. Mannen wier moeilijkheden soms op een heel ander gebied lagen, maar die daarom toch zeker niet minder belangrijk geweest zijn voor de verkondiging van het Evangelie in ons land. De conventikelvoorganger krijgt gestalte door de beschrijving van Justus Vermeer. Samensteller en uitgever hebben er goed aan gedaan dit boek te laten verschijnen. We leven in een andere tijd waarin het gevaar zo groot is, dat vergeten wordt hoe onze vaders geleefd en gewerkt hebben. Zij hebben het Woord Gods gebracht en wij, ouderen en jongeren, zijn geroepen het Woord te bewaren en het weer over te leveren aan een volgend geslacht. Daartoe is nodig dezelfde Geest, Die hen aangordde en dreef.

Het boek telt 281 blz., is voortreffelijk uitgegeven.

B.

MEDEDELINGEN

van het comité ter voorbereiding
van landelijke
ambtsdragersconferenties

Het is gebruikelijk in deze rubriek enige tijd van te voren mededelingen te doen over de activiteiten van het comité.

Voor 1982 zijn inmiddels plannen gemaakt.

Op zaterdag 3 april a.s. zal bij leven en welzijn op de gebruikelijke tijd en plaats een conferentie worden gehouden met als onderwerp

„DE ACTUALITEIT VAN ONZE BELIJDENISGESCHRIFTEN NU”

oftewel „kunnen wij met de oude belijdenisgeschriften als kerk ook vandaag nog uit de voeten?”

Ds. J.H. Velema van Nunspeet heeft zich bereid verklaard voor die dag de inleiding te verzorgen. Ter verlevendiging en verdieping van de discussie zullen de vragen worden beantwoord door een forum, dat buiten de inleider en de voorzitter van de conferentie zal bestaan uit:

Ds. M. de Boer uit Veenendaal
Ds. J. Brons uit Urk
Ds. B. de Graaf uit Zierikzee
Ds. B. van Smeden uit Den Haag

Het ligt in de bedoeling binnenkort in de *Wekker* en enkele klassicale periodieken met een kort artikel de bedoeling van deze conferentie nader toe te lichten.

De najaarsconferentie is vastgesteld op zaterdag 30 oktober.

Het onderwerp voor die conferentie zal zijn: „**De positie van de vrouw in de kerk**”, in te leiden door Prof. Dr. W. van 't Spijker.

Geïnteresseerden, en dat zijn er de laatste jaren bijzonder veel, zullen de data in hun agenda ongetwijfeld blokkeren. Dat alles uitvoering moge vinden zoals we ons dat voorstellen.

NAMENS HET COMITÉ:
D. KOOLE, VOORZITTER
H. VAN DER LAAN, SECRETARIS

ALLE BEGRIP TE BOVEN (87)

20. Veranderingen (2).

Het schijnt, dat ze zich wel voort kon bewegen, maar het ergste voor haar was haar doofheid, die langzaam erger werd. Deze aandoening sneed haar af van het uitwendig horen van het Woord en van de gesprekken, die zij zo op prijs stelde en waarin zij zich werkelijk verheugde (want zij was gewoon altijd met de grootste belangstelling op het godsdienstige onderwerp in te gaan) was gedurende vele jaren van beproevingen een bittere kwelling voor haar, daar die haar weg zeer eenzaam maakte". Ze trok nog heen en weer van Londen naar Hertford of naar Pulverbach, maar leed onder veel zwaarmoedigheid van geest. Ze zegt: „Ik voelde dat ik dag en nacht de Schriften moest onderzoeken, of ik hoop op de genade Gods mocht vinden en deze vond ik vaak in zulke woorden als deze: „Wie weet, Hij mocht Zich wenden en berouw hebben, en Hij mocht een zegen achter Zich overlaten!“, terwijl ik gevoelde alsof het God berouwde over het kwaad, dat Hij dacht over mij te brengen. En eens kwam er in die tijd een brief van Mr. Bourne, die mij deed denken aan het standvastig opzien naar de hemel van Stefanus, die de heerlijkheid van God zag en Jezus staande aan de rechterhand van God, en dat raakte mijn hart en bracht mij kalmte en vrede".

Catharine mocht echter een boodschapster van vrede zijn voor de arme Martha Burgwin te Habberly in de vallei. Martha zegt: „Juffrouw C. Gilpin bezocht mij en sommige dingen die ze zei ontstaken mijn hart en wat zij achterliet voor mij om te lezen (Zouden het brieven van Mr. Bourne zijn geweest?) werd voor mij gezegend. Ze nodigde mij uit om in haar huis te komen. Dit deed ik na een paar maanden. Ik moest stiekum gaan, met het oog op mijn man, die zo bevooroordeeld was. Ik was verbonden aan de dames Gilpin na hun gesprekken met mij en wanneer ik ook naar Pulverbach kon gaan was het verkwikkend, maar ik werd zo bestreden, dat ik haast niet wist wat te doen en ik vaak alleen naar bed moest gaan. Op een keer treiterde mijn man mij zo erg, dat ik bij mijzelf dacht: „hoe meer ik bid, des te erger wordt het“. Toen kwam dit woord: „Wilt gij ook weggaan?“ en ik zei: „Neen, Heere, wilt Gij mij vast houden?“ Ik schaamde mij zo, want de genade van de Heere was zoet voor mij. Toen ik voor de eerste keer de prediking in Churton ging horen, kwam ik stiekum. Het was alsof de Heere die tocht niet zegende. Ik dacht dat ik in een verkeerde gestalte gekomen was en de vijand kwelde mij daarmee. Deze woorden heb ik verschillende malen gevoeld in verband met mijn eenzame weg: „Wat ik doe, weet gij nu niet, maar gij zult het na deze verstaan“, en deze: „Laat af en weet, dat Ik God ben“."

Er was nu een verandering in het leven van Mr. Bourne aanstaande. Bij zijn terugkeer uit Pulverbach en Hertford in 1844 kwam er een gevoel over hem, dat hij nu opzij gezet was als een nutteloze en onvruchtbare tak. Twee jaar tevoren had hij in een brief aan Mr. Burrell gezegd: „Die arme mensen van Shropshire schijnen nog sterk te verlangen, dat ik nog een keer een bezoek aan hen breng. Mijn gebed is: „Indien Uw aangezicht niet medegaan zal, doe ons van hier niet optrekken.“

De vrees om te weigeren mijn arbeid te geven waartoe de Heere roept en de vrees om zonder de goedkeuring van de Heere te gaan wegen mij soms zeer zwaar en ik ben ervan overtuigd, dat ik uw gebeden en de gebeden van andere vrienden nodig heb, dat ik nooit als die ongehoorzame profeet zal zijn, maar dat ik zeer afhankelijk voor de Heere mag wandelen".

Nu, hij schrijft in zijn dagboek: „Ik vertelde aan de Heere mijn grote liefde voor de mensen te Pulverbach en Hertford en zei: „Heere, Gij hebt mij getrouw gemaakt en ik heb nog een sterk verlangen om Uw volk van Uw trouw en waarheid te vertellen, maar ik voel me nu van alle hoop buitengesloten om ooit profijtelijk voor iemand te zijn“. Terwijl ik zo treurde werd er liefelijk in mijn oor gefluisterd: „Heb geduld en gij zult spoedig een opening zien“. Een paar dingen leken een gedeeltelijke opening voor hem te zijn, maar braken weer af. „Ik heb gehoord“, zegt hij, „dat sommige mijnwerkers van Pulverbach op het punt staan vanwege gebrek aan werk die plaats te verlaten en naar de buurt van Abergavenny te gaan. Daar ik gevoelde dat er onder hen sommigen waren van de gezinnen die ik in de Heere liefhad, kreeg ik een aandrang in mijn hart om hen op te zoeken, maar ik besefte dadelijk, dat dit ook niet de weg was, die de Heere bepaald had, maar dat ik moest wachten en verder uitzien.“

Een paar dagen daarna hoorde Mr. Bourne van de plotselinge ziekte en de weldra volgende dood op de leeftijd van vijf en dertig jaar van Mr. E.C. Willoughby van Sutton Coldfield in Warwickshire en hoe hij bij zijn einde zijn betrekkingen zeer ernstig gewaarschuwd had voor de gevaren van een valse godsdienstige belijdenis. De vriend die hem dit vertelde, drong er op aan dat hij daar heen zou gaan en hun de waarheid voor te stellen als de Heere hem daartoe in staat zou stellen. Mr. Bourne had veel gedacht over Samuel, die gezonden was om één van de zonen van Jesse tot koning te zalven en hoe de een na de ander die voorgesteld werd de meest geschikte leek en verworpen was. En toen voelde hij het met kracht: „Sta op, want deze is het“. Er volgde veel strijd over de vraag hoe hij daartussen kon komen. Maar Mr. Burrell zei tegen hem, met veel liefde en genegenheid: „Wees ervan overtuigd, dat u in deze zaak een duidelijke taak hebt“. Na veel gebed ging hij. Hij hield een paar bijeenkomsten, eerst in de bovenkamer en dadelijk daarop in de grote hal van het bekoorlijke huis van Mevr. Willoughby. (Voor haar huwelijk was zij een Jeffrey.) Dit duurde van mei tot oktober, toen Mevr. Willoughby haar huis verliet en Mr. Bourne naar Londen terugkeerde. Maar zo groot was de beroering, dat hij spoedig weer uitgenodigd werd. Er was een grote bovenkamer voor hem gevonden en na een zeer korte tijd was er een kapel gebouwd in Maney, een dorp dichtbij Sutton Coldfield. De begeerte, die Mr. Willoughby op zijn sterfbed uitsprak, dat de waarheid in zijn stad geprekeerd zou worden, bracht een van zijn betrekkingen er toe om twee honderd pond aan te bieden voor het bouwen van de kapel en „het behaagde de Heere“, schrijft Mr. Bourne, „om onze geliefde vriend Mr. Maddy (die, zoals u zich zult herinneren, gedurende twee jaar als leraar bij de familie Bourne ingewoond heeft) er toe te brengen de grond naast de kapel te kopen en een huis tot onderdak voor ons te bouwen“.

Reformatische
Scholengemeenschap

**„Jacobus
Revius“**

voor havo en mavo te
Rotterdam

Het bestuur vraagt met ingang van het cursus-
jaar 1982-1983

DOCENTEN

voor de volgende vacatures:

Nederlands	±30 uur	2e, 3e gr.
Engels	14 uur	1e gr.
Frans	10 uur	1e gr.
Aardrijkskunde	±10 uur	2e, 3e gr.
Wiskunde	±32 uur	2e, 3e gr.
Natuurkunde	±11 uur	2e, 3e gr.
Biologie	17 uur	2e, 3e gr.
Handelskennis	7 uur	2e, 3e gr.
Muziek	12 uur	1e, 2e gr.
Handvaardigheid	5 uur	1e gr.
Tekenen	5 uur	1e gr.

Combinaties van betrekkingen tot totaal 29
uur is mogelijk.

Bovendien wordt voor vervanging wegens
ziekte z.s.m. gevraagd een docent(e) wis-
kunde voor 11 uur, 2e/3e gr.

Gegadigden dienen in te stemmen met de
reformatische grondslag van de school.

Inlichtingen bij en sollicitaties aan de direc-
teur, dhr. B. Stolk, tel. 01804-22055 (privé).
Schooladres: Olijflaan 4-6, Postbus 33129,
3005 EC Rotterdam-Schiebroek, tel. 010 -
225745.

TE HUUR VOOR VAKANTIE

Gedeelte van een vrije
woning. Vrije in- en uit-
gang, alle comfort.
Gezicht op de Rijn. Dicht
bij kerk, bossen, bus en
de winkels.
Geschikt voor meerdere
families. Kinderen kun-
nen vrij spelen. Geen
radio of t.v. Zondag in
ere houdend.
Tel. 08384-1317, b.g.g.
1083.

TE KOOP

Wegens aanschaf
pijporgel:

HEYLIGERS ORGEL
Model P., 17 stemmen,
2.30 m hoog, 1.80 m
breed.

Ook geschikt voor een
zaal, aula of kleine kerk.
Nieuw prijs f 29.750,-.

VRAAGPRIJS:
f 15.750,-.
Tel.: 01840 - 13564

TEACHERS REQUIRED

The Rehoboth Christian School of Copetown
(Ont.) in Canada is affiliated with the Free
Reformed Church of North America and offers
grade 1 through 12.

We have opening for teachers in both the
elementary and secondary levels, beginning
in September 1982.

Applications for senior maths will be favoured.

Applicants are invited to submit their resumé
(to be received by March 1st.) to the following
address:

REHOBOTH CHRISTIAN SCHOOL
Education Committee
W. Droogendijk, secr.
R.R. 1
Troy (Ont.)
Canada LOR 2B0

JOHANNUS

Hét elektronische orgel
voor klassieke muziek.

OPUS 18

JOHANNUS orgel
vanaf f 6.500,-.

Dealer van o.a.: JOHANNES, VISCOUNT, OMEGAN.
Komt u eens geheel vrijblijvend deze orgels belu-
steren en bespelen. Ook kunt u de 4-kanalen akoestiek
beluisteren.

- * Landelijke service
- * Hoge inruil
- * Franco thuis door heel Nederland
- * Gaarne telefonische afspraak

nie. deij
VIANEN
Orgels

Voorstraat 89
Tel. 03473-76170